

STRATEGIA ROZWOJU KRAKOWA **WIZJA I MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE*** **(Założenia)**

Przesłanki aktualizacji strategii rozwoju Krakowa

W październiku 2003 roku minęły cztery lata od przyjęcia przez Radę Miasta Strategii Rozwoju Krakowa (Uchwała Nr XXXIII/235/99 Rady Miasta Krakowa z dnia 20.10.1999 r.).

Skala i dynamika zmian zachodzących w Mieście Krakowie, jak i w jego otoczeniu spowodowały, że powinnością jego władz stało się dokonanie aktualizacji obecnie obowiązującej Strategii Rozwoju Krakowa. Do kategorii najistotniejszych zmian zaliczyć należy te związane z rynkiem pracy, procesami demograficznymi, rozwojem przedsiębiorczości, bezpieczeństwem publicznym oraz kondycją finansową gminy Kraków. W kategorii tej ująć należy również uchwalenie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa.

Spośród kluczowych uwarunkowań zewnętrznych wskazać należy, między innymi, na zjawiska o charakterze globalnym (międzynarodowe przepływy kapitału, zmiany w międzynarodowym podziale pracy, narastającą konkurencję, postęp technologiczny) oraz implikacje wynikające z szeroko pojmowanej integracji europejskiej, w tym zapewnienie zgodności *Strategii Rozwoju Krakowa* z *Narodową Strategią Rozwoju Regionalnego* oraz *Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego*.

Inicjując prace nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Krakowa* jego władze określiły trzy podstawowe przesłanki, które uzasadniają realizację tego przedsięwzięcia. Po pierwsze, warunkiem koniecznym dla sprawnego zarządzania Miastem jest posiadanie dokumentu strategicznego wytyczającego w dłuższym horyzoncie czasu kierunki rozwoju, oparte o zestawienie aktualnych potrzeb z rzeczywistymi możliwościami, uwzględniającego dynamikę zmian zachodzących w Mieście i jego otoczeniu. Dokument strategii w równej mierze ma być opracowaniem dynamicznym, co elastycznym.

* Rozdział IV obszerniejszego dokumentu zatytułowanego *Założenia do strategii rozwoju Krakowa*.

Po drugie, warunkiem koniecznym dla sprawnego zarządzania Miastem jest utożsamienie się jego mieszkańców z działaniami inicjowanymi na rzecz jego rozwoju i ich udział w tych działaniach. Wykorzystana w pracach nad aktualizacją *Strategii* formuła bardzo szerokiej konsultacji społecznych stwarza szansę na opracowanie dokumentu społecznie akceptowanego.

Po trzecie, tak mocne oparcie prac nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Krakowa* o zasadę dialogu z mieszkańcami jest wyrazem przekonania władz miasta o potrzebie, a zarazem konieczności zarządzania miastem w oparciu o udział mieszkańców w określaniu celów rozwojowych Krakowa, jak i w procesie podejmowania decyzji związanych z realizacją tych celów.

Konieczność aktualizacji obecnie obowiązującej *Strategii Rozwoju Krakowa* wynika również z potrzeby wprowadzenia do niej nowych elementów lub rozbudowania tych, które dotychczas nie zostały w pełni wykorzystane w zarządzaniu Miastem (np. mechanizmy uspołecznienia procesów decyzyjnych o charakterze strategicznym, narzędzia wdrożeniowe, koordynacja pozioma w procesie realizacji zadań strategicznych, jak również system monitorowania i aktualizacji).

W pracach nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Krakowa* nacisk położony został na identyfikację i wybór tych mechanizmów oraz narzędzi wdrożeniowych, które zapewniają jej skuteczną realizację w zmieniającym się otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym Krakowa.

Nadrzędnym celem prac związanych z aktualizacją *Strategii Rozwoju Krakowa* jest zatem wypracowanie strategii rozwoju (i dokumentu obrazującego ją), jak i towarzyszących jej mechanizmów zarządzania, cechujących się praktyczną użytecznością i realizmem, służącym dobru wspólnemu Mieszkańców Krakowa.

UWAGI OGÓLNE

Formułowanie tez dotyczących wizji i celów strategicznych w zakresie rozwoju miasta należy poprzedzić poczynieniem kilku uwag. **Pierwsza kategoria uwag** dotyczy rozumienia roli i możliwości władz lokalnych w procesie wspierania rozwoju lokalnego. **Druga grupa uwag** związana jest z międzynarodowymi i krajowymi tendencjami w obszarze działań lokalnej władzy publicznej na rzecz rozwoju miast metropolitalnych. **Uwagi trzeciego rodzaju** odnoszą się do warunków, których zaistnienie jest konieczne dla rozwoju lokalnego opartego o kapitał inwestycyjny o charakterze innowacyjnym.

Należy podkreślić, że podstawową rolą władz publicznych nie jest bezpośrednie rozwiązywanie wszystkich problemów lokalnych, ale troska o szeroko rozumiany rozwój. W zakresie wykonywania powinności związanej z rozwojem lokalnym działania władz mogą mieć dwojaki charakter. **Po pierwsze, zaspokajanie potrzeb obywateli** – głównie poprzez świadczenie odpowiedniej jakości usług publicznych oraz tworzenie ram przestrzennych dla aktywności różnych podmiotów działających na obszarze jej jurysdykcji. W tym przypadku władza publiczna może oddziaływać bezpośrednio (funkcja administracyjna). **Po drugie, powinnością władz publicznych jest tworzenie warunków na rzecz rozwoju miasta** (np. polityka inwestycyjna, informacyjna, podatkowa, pomoc publiczna). To oddziaływanie pośrednie (funkcja zarządcza). Jakkolwiek te dwie funkcje nie pozostają w sprzeczności, co więcej mają charakter komplementarny, to celem tego rozróżnienia jest pokazanie, że przed lokalnymi władzami publicznymi stoi nowe wyzwanie, szczególnie w realiach polskich, jakim jest zmiana sposobu działania. Jej **istota polega na rozbudowywaniu takich form aktywności władzy lokalnej, jak inicjowanie, wspieranie i integracja działań rozwojowych różnych podmiotów wewnętrznych i zewnętrznych na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju lokalnego**. Celem tego rozróżnienia jest również pokazanie, że kwestią zasadniczą dla władz lokalnych jest tworzenie warunków na rzecz rozwoju lokalnego skutkujących m.in. ograniczaniem problemów społeczności lokalnej. **Powinnością władzy publicznej jest redukcja źródeł problemów lokalnych, a nie ich łagodzenie**.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że zdolność władz lokalnych do działań rozwojowych jest ograniczona. Decydują o tym zarówno zjawiska o charakterze globalnym (np. recesja, międzynarodowe przepływy kapitału, zmiany w międzynarodowym podziale pracy), polityka gospodarcza i finansowa rządu centralnego, zakres jej ustawowych kompetencji, jak i ograniczona liczba instrumentów bezpośredniego oddziaływania, niewystarczające zasoby finansowe i materialne, jak również poziom sprawności struktur urzędniczych. Jest to jeszcze jeden powód, aby w działania rozwojowe włączać wszystkich tych partnerów, którzy posiadają wiedzę, informacje i zasoby oraz są gotowi działać na rzecz rozwoju lokalnego, realizując przy tym własne cele i zamierzenia.

Rozważania o rozwoju miast metropolitalnych, jak również doświadczenia w tym zakresie wskazują na istnienie kilku kluczowych kategorii dla tego zagadnienia: konkurencyjność, innowacyjność, nowoczesne technologie, integracja gospodarki z instytucjami badawczymi, wzmacnianie instytucjonalnego otoczenia biznesu, kapitał ludzki, kapitał społeczny, jakość życia, uspołecznienie procesu zarządzania, rozwój zrównoważony. Do kate-

gorii tych zaliczyć należy również pojęcie globalizacji (szczególnie zaś tych jej aspektów, które są związane ze wzrostem swobody lokalizacyjnej przedsiębiorstw oraz zaostrzaniem się konkurencji, tak między nimi, jak i władzami lokalnymi) i wzrostu oczekiwań mieszkańców, co do zakresu aktywności władz lokalnych. **Wspólnym mianownikiem dla wskazanych powyżej kategorii staje się termin „inwestycje”. To w inwestycjach upatruje się siły sprawczej rozwoju miast metropolitalnych. Ten sposób postrzegania problematyki rozwoju metropolitalnego staje się podejściem dominującym, przybierającym postać tendencji ogólnoświatowej.**

Rodzi się zatem pytanie o praktyczne konsekwencje wynikające z zarysowanych powyżej spostrzeżeń dla prac nad sformułowaniem wizji i celów rozwojowych Krakowa. Wskazać można na następujące kwestie:

- po pierwsze, stabilny i długookresowy rozwój Miasta powinien bazować na rozwoju gospodarki opartej na wiedzy,
- po drugie, podstawą do budowania tej gospodarki powinny stać się inwestycje bezpośrednie i odpowiednie wykorzystanie istniejących zasobów Miasta,
- po trzecie, działania i zasoby Miasta powinny zostać podporządkowane przyciąganiu inwestycji bezpośrednich i wsparciu przedsiębiorczości, co oznacza, że aktywność miasta w zakresie szeroko rozumianych inwestycji i rozwoju zasobów ludzkich powinny zostać wyprofilowane pod tym kątem,
- po czwarte, podstawową rolę władz lokalnych nie powinno być łagodzenie lub rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej, ale tworzenie warunków i sieci współpracy dla rozwoju gospodarczego skutkujących eliminacją/ograniczeniem źródeł tych problemów,
- po piąte, realizację powyższych założeń determinować będzie zdolność władz lokalnych do pozyskania zewnętrznych środków finansowych (np. kontrakt wojewódzki) i wykorzystania formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

Reasumując: kluczem do rozwoju Miasta powinien stać się rozwój gospodarki opartej na wiedzy dokonujący się poprzez przyciąganie inwestycji bezpośrednich i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, czemu służyć będzie podnoszenie jakości zasobów ludzkich i rozwój infrastruktury. Wstępnie, jako propozycję do dyskusji, można wskazać następujące cele:

- podnoszenie jakości życia (Mieszkańcy),
- tworzenie warunków materialnych dla rozwoju gospodarczego i społecznego miasta (Infrastruktura),
- budowanie gospodarki opartej na wiedzy i potencjale kulturowym (Gospodarka–Nauka–Kultura).

USTALENIA POJĘCIOWE

W długofalowym planowaniu rozwoju miasta na najwyższym szczeblu uogólnienia określenia wymaga najbardziej generalna w i z j a jego przyszłości, zakreślona w perspektywie czasowej zgodnej z perspektywą planistyczną, dla której sporządzana jest strategia rozwoju.

Zatem przyjmuje się tu, że **WIZJA ROZWOJU MIASTA** to uogólniony obraz przyszłego stanu miasta – wyobrażenie pożądanego i zakładanego jego przyszłości; to syntetyczny opis dążeń i aspiracji zarówno społeczności mieszkańców, jak i władz samorządowych.

Na innej płaszczyźnie wprowadzić należy także pojęcie **misji** miasta. Jeżeli „wizja” wskazuje do czego społeczność miejska chce dążyć, to „misja” zawiera deklarację woli dążenia do tego celu (czyli urzeczywistnienia wizji) oraz deklarację co do sposobu, w jaki cel ten ma zostać osiągnięty (czyli jaką metodą urzeczywistnić wizję).

Zatem proponuje się tu przyjąć, że **MISJA MIASTA** to posłannictwo, rola, którą przyjmuje do wypełnienia wspólnota samorządowa miasta wobec miasta i jego mieszkańców; jednocześnie to najogólniejszy sposób, w jaki władze samorządowe zamierzają urzeczywistnić przeszłościową wizję miasta.

Spójna wizja miasta i misja jego władz pozwala określić listę strategicznych wyzwań, rozumianych jako węzłowe problemy do rozwiązania. Analiza listy wyzwań i zależności pomiędzy nimi pozwala sformułować wiązkę **celów strategicznych**, która staje się podstawą kolejnych, konkretnych już kroków procesu programowania strategicznego. Cele strategiczne powinny być jeszcze ogólne i dalekosiężne, ale jednak konkretne i w dużym stopniu mierzalne. Ich sformułowanie, konkretność i mierzalność będzie różna, dla różnych obszarów rozwoju.

CELE STRATEGICZNE są więc sformułowaniem intencji i zamierzeń, będących efektem dokonania wyboru pomiędzy różnymi, istotnymi i możliwymi celami. Element wyboru jest tu decydujący o „strategiczności”. Dokonanie wyboru jest punktem wyjścia w planowaniu, ułatwia koncentrowanie się na sprawach, które decydują o sukcesie. Z przyjętej wiązki celów strategicznych należy wyprowadzić cele niższego rzędu – **cele operacyjne**.

CELE OPERACYJNE, będące w stosunku do celów strategicznych doprecyzowaniem i skonkretyzowaniem tych ostatnich, również są wynikiem wybo-

ru, są wskazaniem na niższym szczeblu uogólnienia celów najistotniejszych dla realizacji zamierzenia strategicznego. Przez swoją większą konkretność są możliwe do realizacji w bliższej perspektywie czasowej.

Wśród celów operacyjnych wskazać można priorytety, określające działania zarówno najpilniejsze, jak i te, których realizacja może być rozłożona na dłuższy okres czasu. Tego rodzaju wartościowanie jest instrumentem bieżącego zarządzania.

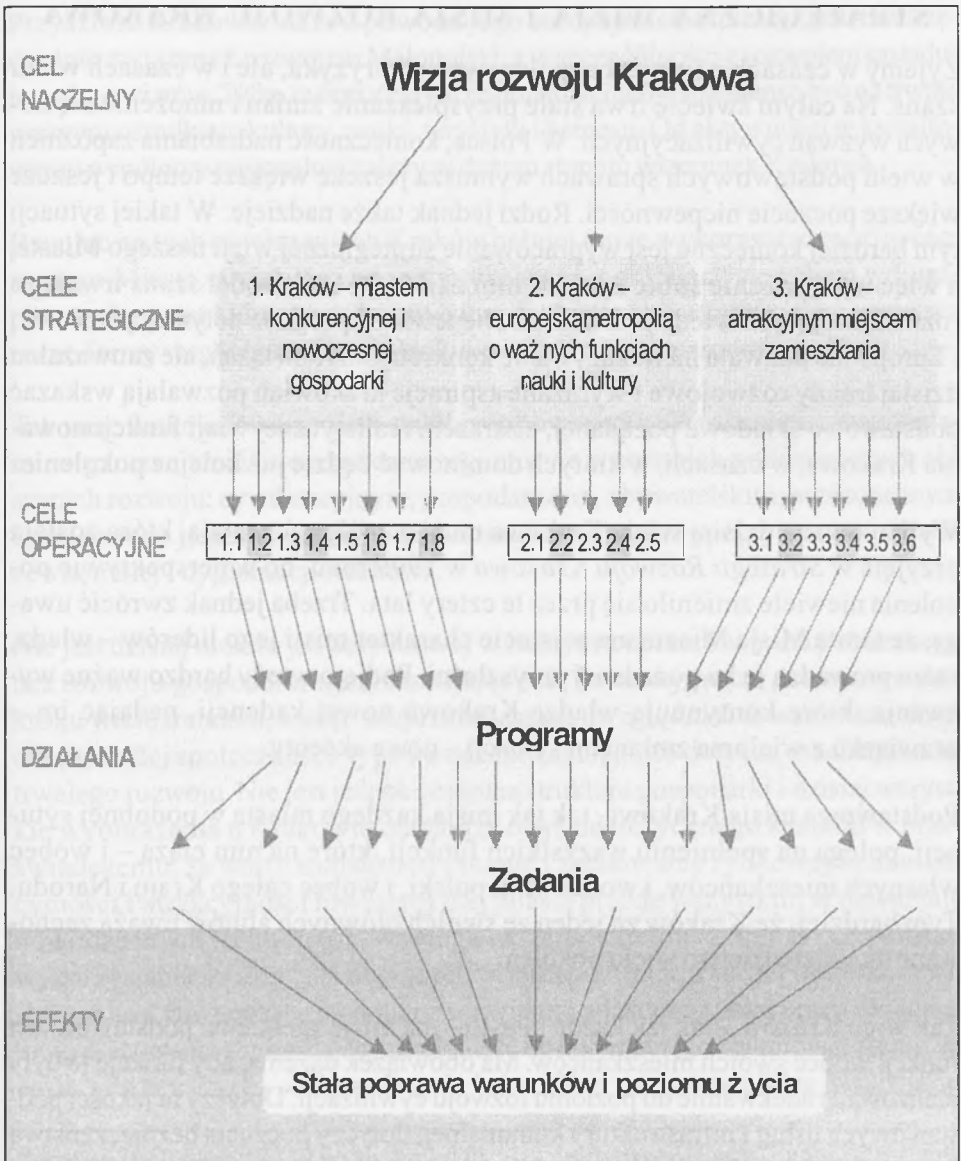
Kolejnym poziomem w tak konstruowanej strukturze planowania, na poziomie realizacji określonych celów operacyjnych, są **programy operacyjne**.

PROGRAMY OPERACYJNE są tu zatem ujmowane jako dokumenty planistyczne tworzone dla jednego lub kilku obszarów funkcjonowania miasta, które służyć mają realizacji jednego lub więcej celów operacyjnych. Programy te harmonizują i łączą elementy celów z konkretnymi **zadaniami**.

ZADANIA to konkretne zamierzenia, przedsięwzięcia (już na poziomie inwestycji), w całości lub w części realizujące określony jeden program operacyjny, lub służące realizacji więcej niż jednego programu operacyjnego. Poszczególne zadania mogą być rozbudowane w postaci projektów miejskich, jako schematów działania dla realizacji konkretnego zamierzenia, co nie zmienia faktu usytuowania na najniższym, realizacyjnym szczeblu planowania.

SCHEMAT PLANU STRATEGICZNEGO ROZWOJU

Przedstawione wyżej elementy planu strategicznego rozwoju miasta oraz powiązania między nimi obrazuje poniższy schemat, będący istotną propozycją porządkującą aktualizowaną *Strategię Rozwoju Krakowa*:

STRATEGICZNA WIZJA I MISJA ROZWOJU KRAKOWA

Żyjemy w czasach powszechnej niepewności i ryzyka, ale i w czasach wielu szans. Na całym świecie trwa stałe przyspieszanie zmian i mnożenie się nowych wyzwań cywilizacyjnych. W Polsce, konieczność nadrobienia zapóźnień w wielu podstawowych sprawach wymusza jeszcze większe tempo i jeszcze większe poczucie niepewności. Rodzi jednak także nadzieje. W takiej sytuacji tym bardziej konieczne jest wypracowanie strategicznej wizji naszego Miasta, a więc wyobrażenie sobie życia w nim za 15–20 lat i źródeł szans trwałego rozwoju stojących wtedy przed nami. Niepewność prognoz dotyczących Polski i Europy nie pozwala na wskazywanie konkretnych rozwiązań, ale zauważalne dzisiaj trendy rozwojowe i wyrażane aspiracje krakowian pozwalają wskazać podstawowe składowe požądanej, a zarazem realistycznej wizji funkcjonowania Krakowa, w czasach, w których dominować będzie już kolejne pokolenie.

Wypracowana dzisiaj wizja Krakowa musi współgrać z misją, która została przyjęta w *Strategii Rozwoju Krakowa* w 1999 roku, bo w perspektywie pokolenia niewiele zmieniło się przez te cztery lata. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że tamta Misja Miasta ma w istocie charakter misji jego liderów – władz, które prowadzą je ku pożądanej przyszłości. Podjęto wtedy bardzo ważne wyzwania, które kontynuują władze Krakowa nowej kadencji, nadając im – w związku z wieloma zmianami sytuacji – nowe akcenty.

Podstawowa misja Krakowa, tak jak misja każdego miasta w podobnej sytuacji, polega na spełnieniu wszystkich funkcji, które na nim ciążyą – i wobec własnych mieszkańców, i wobec Małopolski, i wobec całego Kraju i Narodu. Tym bardziej, że Kraków za jeden ze swoich głównych atutów uważa zachowane tutaj dziedzictwo wielu pokoleń.

Tak więc Kraków – tak jak każde miasto – ma misję spełnienia podstawowych funkcji wobec swoich mieszkańców. Ma obowiązek dążenia, aby funkcje te były realizowane adekwatnie do poziomu rozwoju cywilizacji. Dotyczy to jakości podstawowych usług i infrastruktury komunalnej, dotyczy poczucia bezpieczeństwa we wszystkich aspektach, dotyczy także tworzenia warunków podnoszenia jakości życia w społecznościach sąsiedzkich, dotyczy wreszcie prawa do życia w zachowującej podstawowy ład i przyjaznej środowisku przestrzeni. Jakość życia w Krakowie jest nie tylko wyzwaniem sama dla siebie, ale zapewnienie jej odpowiedniego poziomu jest warunkiem koniecznym dla budzenia i wzmacniania aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, bez których trwały rozwój nie jest możliwy.

A więc istnienie pełnej, spójnej i klarownej sieci instytucji i działań – publicznych, społecznych i prywatnych – służących jakości życia i perspektywom jego rozwoju jest elementem wizji miasta.

Przyszłość Krakowa, także z powodu jego europejskich aspiracji, jest nierozdzielnie związana z rozwojem Małopolski, a w szczególności z rozwojem sąsiadujących powiatów. Tylko razem z całym regionem Kraków ma szansę być na trwałe ważnym ośrodkiem kultury, nauki, turystyki i biznesu. Od aktywności w kształtowaniu wspólnoty regionalnej zależy w dużym stopniu wizerunek Krakowa.

Bazując na tych powiązaniach Kraków pełniej może wykorzystać możliwości samego Miasta, promując je poprzez znaczące, odbijające się echem w Europie, wydarzenia kulturowe: artystyczne, naukowe i sportowe, a także poprzez różne formy współdziałania ogólnokrajowego i międzynarodowego.

Tak więc funkcjonowanie sieci stabilnych powiązań z samorządami, instytucjami, organizacjami i mieszkańcami regionu, we wszystkich podstawowych obszarach rozwoju: cywilizacyjnym, gospodarczym, obywatelskim, przestrzennym i społecznym jest elementem wizji miasta. Jest nim także spójny system polityki zewnętrznej i dyplomacji Krakowa.

Nie jest dzisiaj możliwy trwały rozwój w żadnym z obszarów życia publicznego bez rozwoju gospodarczego. Rozwijający się świat wymusza dotrzymywanie kroku wielu trendom, a więc wizja miasta musi uwzględniać te wszystkie, dotyczące każdej społeczności, typowe oczekiwania, które dotyczą mechanizmów trwałego rozwoju. Nie jest jednak obojętna struktura gospodarki i dzisiaj wszystkie wyobrażenia o Krakowie odchodzą od jej historycznego kształtu w przeswiadczeniu, że warto zadbać o uzyskanie i zachowanie rynkowej konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej miasta przede wszystkim w dziedzinie nowoczesnych technologii. Wymaga to wzmocnienia zdolności do pełnego wykorzystania możliwości tkwiących w mieszkańcach, a szczególnie środowisku naukowym, poprzez racjonalne rozwijanie własnego rynku pracy. Wymaga to wypracowania atutów dających zdolność do optymalnego wykorzystania możliwości zewnętrznych – zwłaszcza tych, które niesie integracja z Unią Europejską.

Każdy z tych postulatów wymaga od miasta wytworzenia stosownej infrastruktury technicznej i społecznej oraz logistyki. Wymaga także odpowiednio przygotowanych kadr. Sprawne funkcjonowanie tych instrumentów i narzędzi jest elementem wizji Krakowa.

Trwały rozwój gospodarczy jest warunkiem koniecznym rozwoju każdego miasta i każdej społeczności, jednak błędem jest koncentrowanie się jedynie na nim – dobrobyt nie zawsze zapewnia pełny rozwój społeczności. Dzisiaj nie ma w samej gospodarce czynników umożliwiających jej wzrost bez dostatecznie rozwiniętej postawy przedsiębiorczości mieszkańców.

Szansą Krakowa jest naturalny potencjał tkwiący w ludziach. Chodzi przede wszystkim o aktywność licznego środowiska naukowego. Wymaga to jednak wyraźnego postawienia na edukację, na kształcenie ustawiczne, wymaga strategicznego programu rozwoju nauki w Krakowie oraz stworzenia możliwości zatrzymania w Mieście absolwentów. Tylko powiązanie programów rozwoju nauki z planami gospodarczymi daje szanse na tworzenie nowoczesnej i konkurencyjnej w skali Europy gospodarki.

Potrzeba do tego zinstytucjonalizowanego partnerstwa samorządu i całego środowiska naukowego – jest to element wizji Krakowa.

Niedoceniany, chociaż wielokrotnie ilustrowany przykładami ze świata, jest wpływ różnych form samoorganizacji społecznej i aktywności kulturalnej na kształtowanie postawy przedsiębiorczości. Dlatego w perspektywie strategicznej wizji Krakowa trzeba spojrzeć na upowszechnianie inicjatyw kulturalnych wśród mieszkańców jako bardzo istotny czynnik rozwoju.

Powyższe komponenty wizji Krakowa, chociaż ważne, nie wyróżniają go jednak spośród innych miast europejskich podobnej wielkości, a nawet wśród głównych miast metropolitalnych w Polsce. Te składowe nie wykraczają także poza obszary, które podejmują strategie wszystkich miast. Gdzie więc tkwią nasze atuty, na których opierają się nasze ambicje i dążenia?

Dla wszystkich krakowian, a także dla wielu innych, jest jasne, że Kraków ma swój *genius loci*, który wyzwala szczególne szanse. Jesteśmy głównie dumni z naszego dziedzictwa duchowego i kulturowego, ale jest ono tylko głównym nurtem specyfiki Krakowa. Opierając się na swym dziedzictwie Kraków wytworzył magiczną zdolność ściągania środowisk kulturowych, zdolność, która wydaje się być obecnie zagrożona. Ta zdolność daje Krakowianom poczucie wartości, a jednocześnie jest naszą istotną przewagą w konkurencji z innymi miastami – także w skali europejskiej. Jest to zjawisko nieuchwytnie, ale jest pewne, że opiera się także na jakości oferty artystycznej i kulturowej Krakowa. Tak więc stworzenie konkretnej formuły opieki władz Krakowa i samych krakowian nad „magicznością” Krakowa jest elementem jego wizji.

Aby ciągłość dziedzictwa była źródłem rozwoju nie wystarczą zabytki, nie wystarczą instytucje, a nawet rozwój kultury artystycznej. Potrzebna jest stosowna kultura postaw, zachowań i obyczajów mieszkańców, co wymaga rozwijania ich aktywności i odpowiedzialności za swoje miasto oraz nawyku uczestnictwa we wspólnych działaniach. Samoorganizacja mieszkańców, ich współodpowiedzialność za rozwój społeczności jest wyraźnym nurtem rozwoju

współczesnej demokracji. Wiąże się z zapisanymi w Konstytucji RP zasadami subsydiarności i dialogu, wiąże się z coraz pełniejszym rozumieniem podstawowych praw człowieka i obywatela. Wiąże się także z coraz mocniej artykułowaną ideą społeczeństwa informacyjnego – jako cywilizacyjnej przyszłości. To wszystko wymaga zarówno racjonalnego zarządzania miastem przez sprawną administrację miejską, jak i tworzenia sieci porozumień i instytucji wspierających rozwój inicjatyw obywatelskich i form uczestniczenia w decydowaniu o sprawach miasta. I jedno i drugie jest elementem wizji miasta.

Proponowana wizja Krakowa wynika ze współczesnego rozumienia rozwoju społeczności jako wzrostu harmonii relacji między członkami społeczności i wzrostu możliwości harmonijnego korzystania z dóbr przyrodniczych, kulturowych i technologicznych. Ta wizja zakłada, że dla rozwoju wystarcza spójne powiązanie pięciu głównych aspektów: *rozwoju cywilizacyjnego, rozwoju gospodarczego, rozwoju obywatelskiego, rozwoju przestrzennego i rozwoju społecznego*. Trzeba być świadomym, że spójność nie jest możliwa bez wzrostu gospodarczego i zapobiegania chaosowi przestrzennemu, jednak odsunięcie wszystkiego innego na przyszłość i poprzestanie na nich jest błędem.

Tego błędu nie można zrobić w Krakowie, bo właśnie tutaj jest szansa na taką harmonię. Łączenie powyższych aspektów rozwoju jest specyficzną i bardzo konkretną drogą rozwoju Miasta.

Można zatem proponowaną wizję sformułować następująco:

Kraków miastem obywatelskim, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców – europejską metropolią zrównoważonego rozwoju, stanowiącą konkurencyjny ośrodek nowoczesnej gospodarki opartej na potencjale naukowym i kulturowym.

To sformułowanie, zawiera osiem istotnych składowych, odnoszących się do aspektów rozwoju i mogących stanowić podstawę konkretnych już programów strategicznych. Wyrażają one dążenie, aby Kraków stał się:

- miastem obywatelskim, w którym mieszkańcy mogą, chcą i potrafią działać wspólnie na rzecz Miasta;
- miastem zapewniającym mieszkańcom wysoką jakość życia;
- miastem zrównoważonego rozwoju, a więc rozwijającym się gospodarczo w sposób przyjazny środowisku, gwarantujący zachowanie istniejących zasobów przyrodniczych;
- miastem europejskim, czyli odpowiadającym stosownym standardom i postrzeganym jako takie;
- miastem metropolitalnym, spełniającym wszystkie swoje funkcje;
- konkurencyjnym miastem kultury, czyli widocznym na mapie kulturalnej Europy;

- konkurencyjnym miastem nauki, czyli ściągaającym badania i naukowców do siebie;
- konkurencyjnym miastem nowoczesnej gospodarki.

Dążenia wymienione wyżej i wyzwania formułowane w tym opisie wcześniej mają istotne znaczenie. Są wynikiem świadomego wyboru, bo w każdym z podstawowych obszarów rozwoju można wybrać inaczej – tworząc wówczas inne wizje miasta. Powyższa wizja jest wynikiem wielu debat, prowadzonych w różnych środowiskach, ale nadal wymaga dialogu obywatelskiego i konsensusu we władzach Krakowa. Bez tego nie jest możliwe współdziałanie mieszkańców w jej realizacji.

Władze miasta jako organizatorzy procesu wypełniania wizji powinny wyznaczyć swoją misję określającą reguły realizacji dążeń, pamiętając jednak, że ich możliwości ogranicza czteroletnia kadencja oraz działania poprzedników i zadania dla kontynuatorów. Proponowana misja tej kadencji:

Wizja rozwoju Krakowa będzie urzeczywistniana siłą jego mieszkańców, przy aktywizujących i integrujących funkcjach władz samorządowych, wprowadzających obywatelski model zarządzania miastem, wykorzystując szanse, jakie stwarza integracja europejska oraz metropolitalny potencjał Krakowa

Z jednej strony eksponowany jest tu element powszechności zaangażowania w realizację wizji przyszłego Krakowa, przy szczególnej roli władz samorządowych, z drugiej natomiast strony akcentowany jest obywatelski sposób zarządzania miastem, przez co należy rozumieć wdrażanie zasad interaktywnego i partnerskiego modelu, poprzez wprowadzanie mechanizmów partycypacji mieszkańców w procesach zarządzania i wspieranie organizowania się wspólnoty samorządowej Krakowa – mieszkańców, ich organizacji i przedstawicielstw – dla urzeczywistnienia wizji miasta.

CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

1. CELE STRATEGICZNE

Jak wcześniej wskazano, spójna wizja miasta i misja jego władz pozwala określić listę strategicznych wyzwań równoważącą wszystkie obszary planowania i wskazującą sposoby realizacji dążeń. Analiza listy wyzwań i zależności pomiędzy nimi pozwala sformułować wiązkę celów strategicznych, która staje się podstawą kolejnych kroków procesu programowania strategicznego.

Cele strategiczne pełnią wiele funkcji: są deklaracją intencji i zamierzeń, są punktem wyjścia w planowaniu, ułatwiają koncentrowanie się na sprawach, które decydują o sukcesie, stanowią podstawę do oceny działalności, a w wymiarze bardziej konkretnym stanowią wskazówkę i ujednoczają działania, a przy tym narzucają dyscyplinę ułatwiając koncentrowanie się na konkretnych sprawach.

Dla realizacji zaproponowanej wizji rozwoju Miasta wskazuje się następujące cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY I – KRAKÓW MIASTEM KONKURENCYJNEJ I NOWOCZESNEJ GOSPODARKI

CEL STRATEGICZNY II – KRAKÓW EUROPEJSKĄ METROPOLIĄ O WAŻNYCH FUNKCJACH NAUKI, KULTURY I SPORTU

CEL STRATEGICZNY III – KRAKÓW ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

Cele te wpisują się w wyszczególnione wcześniej, a ujęte w wizji Miasta, obszary – przestrzenie rozwoju: cywilizacyjny, gospodarczy, przestrzenny, społeczny i ustrojowy. Są one wzajemnie powiązane („wiązka celów”), w niektórych zakresach – z założenia – obejmują przestrzenie wspólne.

2. CELE OPERACYJNE

Z określonych wyżej celów strategicznych proponuje się wyprowadzić cele niższego rzędu – **cele operacyjne**, bardziej konkretne i możliwe do zrealizowania w bliższej perspektywie.

CEL STRATEGICZNY I:

KRAKÓW MIASTEM KONKURENCYJNEJ I NOWOCZESNEJ GOSPODARKI

CEL OPERACYJNY 1: Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarki

CEL OPERACYJNY 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej

CEL OPERACYJNY 3: Rozwój infrastruktury technicznej

- CEL OPERACYJNY 4:** Tworzenie warunków dla wzrostu udziału kapitału zewnętrznego
- CEL OPERACYJNY 5:** Wspieranie rozwoju sektora małej i średniej przedsiębiorczości
- CEL OPERACYJNY 6:** Wzmacnianie konkurencyjności rynku pracy
- CEL OPERACYJNY 7:** Wspieranie instytucji transferu wiedzy i technologii
- CEL OPERACYJNY 8:** Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta

CEL STRATEGICZNY II:

KRAKÓW EUROPEJSKĄ METROPOLIĄ O WAŻNYCH FUNKCJACH NAUKI, KULTURY I SPORTU

- CEL OPERACYJNY 1:** Poprawa warunków funkcjonowania krakowskiego ośrodka naukowego
- CEL OPERACYJNY 2:** Wykreowanie sieci współpracy między instytucjami nauki, kultury i gospodarki
- CEL OPERACYJNY 3:** Zachowanie dziedzictwa kulturowego, w tym rewitalizacja zespołów zabytkowych miasta
- CEL OPERACYJNY 4:** Tworzenie warunków materialnych i instytucjonalnych dla rozwoju kultury
- CEL OPERACYJNY 5:** Tworzenie warunków dla lokalizacji central i przedstawicielstw organizacji krajowych i międzynarodowych
- CEL OPERACYJNY 6:** Tworzenie warunków dla rozwoju sportu

CEL STRATEGICZNY III:

KRAKÓW ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

- CEL OPERACYJNY 1:** Poprawa stanu środowiska
- CEL OPERACYJNY 2:** Poprawianie poczucia bezpieczeństwa publicznego
- CEL OPERACYJNY 3:** Zapewnienie mieszkańcom właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego
- CEL OPERACYJNY 4:** Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem
- CEL OPERACYJNY 5:** Poszerzanie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich grup wieku oraz podnoszenie jej jakości
- CEL OPERACYJNY 6:** Zapewnienie mieszkańcom należytego poziomu zaspokajania potrzeb w zakresie sportu i rekreacji oraz rozwój społecznego zrozumienia walorów sportu i rekreacji.

CEL OPERACYJNY 7: Rozwój mieszkalnictwa i modernizacja zespołów urbanistycznych

CEL OPERACYJNY 8: Wspieranie form i instytucji partycypacji społecznej i obywatelskiej

CEL OPERACYJNY 9: Podnoszenie jakości zarządzania zadaniami publicznymi

3. OPISY CELÓW OPERACYJNYCH

CEL STRATEGICZNY I:

KRAKÓW MIASTEM KONKURENCYJNEJ I NOWOCZESNEJ GOSPODARKI

CEL OPERACYJNY 1: Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarki

W obecnej sytuacji planistycznej miasta i obowiązującym systemie prawnym ustalenie koordynowanej polityki sporządzania planów miejscowych jest konieczne dla właściwego rozdysponowania przestrzeni na cele związane z zainwestowaniem. Brak regulacji przestrzennych dotyczących zasad zagospodarowania terenów jest zagrożeniem dla kształtowania porządku przestrzennego i ochrony wartości, brak planów oznacza rozwój przestrzenny realizowany w sposób przypadkowy, jako wynik wolnej gry o przestrzeń, który może być przyczyną poważnej degradacji wartości i porządku urbanistycznego. Zatem konieczne jest takie programowanie procesu sporządzania planów miejscowych, aby były one autentycznym instrumentem realizacji przyjętej w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa wizji, a równocześnie zapewniły możliwe skuteczne warunki dla realizacji procesów inwestycyjnych.

Konieczne jest opracowanie polityki w zakresie gospodarowania gruntami komunalnymi oraz Skarbu Państwa, przede wszystkim uwzględniając utworzenie zwartych kompleksów dla potrzeb inwestycyjnych (zbywanie małych działek stanowiących barierę inwestycyjną, scalanie lub nabywanie dużych).

CEL OPERACYJNY 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej

Należy wykorzystać położenie Krakowa na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych (drogowych, kolejowych, lotniczych) o znaczeniu krajowym i międzynarodowym do powiązania systemu transportowego Miasta z układem regionalnym, krajowym i europejskim. Wiąże się to z kontynuacją budowy obwodnic, dostosowaniem dróg w paneuropejskim korytarzu transportowym do

standardów europejskich, wykorzystaniem sieci kolejowej dla potrzeb transportu miejskiego i aglomeracyjnego oraz stworzeniem warunków dla rozwoju Portu Lotniczego Balice wraz z jego otoczeniem, jako węzła intermodalnych środków transportu. Priorytetowe znaczenie dla poprawy dostępności komunikacyjnej ma rozbudowa infrastruktury technicznej obsługi transportu takiej, jak: parkingi, dworce autobusowe, zintegrowane węzły przesiadkowe, subcentra logistyczne oraz system sterowania ruchem. Bardzo istotny jest również rozwój miejskiego transportu zbiorowego oraz poprawa standardu usług komunikacji publicznej i zwiększenie jej roli w celu podniesienia konkurencyjności tej formy transportu w stosunku do komunikacji indywidualnej.

CEL OPERACYJNY 3: Rozwój infrastruktury technicznej

Realizacja tego celu powinna zmierzać do osiągnięcia sprawnego i efektywnego systemu zaopatrzenia w wodę, gaz, ciepło i energię elektryczną, odprowadzenia, odbioru i utylizacji ścieków, gospodarki odpadami, rozwoju telekomunikacyjnego, rozbudowanego w oparciu o nowe technologie.

Działania te wymagają zarówno podejścia innowacyjnego – powstawanie systemów opartych na nowych technologiach, jak i tradycyjnych inwestycji technicznych – rozbudowa, modernizacja i remonty istniejących sieci. Dążyć należy do osiągnięcia standardów europejskich. W wielu przypadkach sukces uwarunkowany jest nie tylko nowoczesną techniką, ale także wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców. Rozwój infrastruktury technicznej postrzegany w taki sposób jest również jednym z podstawowych warunków rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawy warunków życia w mieście.

CEL OPERACYJNY 4: Tworzenie warunków dla wzrostu udziału kapitału zewnętrznego

Podstawą rozwoju są inwestycje, ale żeby mogły one zaistnieć, spełnione muszą być odpowiednie warunki. Przyciągnięcie kapitału zewnętrznego (nie tylko krajowego, ale i zagranicznego) powinno odbyć się poprzez przygotowanie licznych ofert lokalizacyjnych, aktywną promocję gospodarczą, a także przez utworzenie silnego ośrodka gospodarczego opartego na nowoczesnych technologiach. Dodatkowo dla nowej kadry pracowniczej ważne jest stworzenie warunków spędzania wolnego czasu. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż wspieranie najważniejszych dla Krakowa sektorów gospodarki, promowanie miasta jako terenu inwestycyjnego i obsługa inwestorów są wyzwaniem dla władz miasta oraz prowadzą do wzrostu konkurencyjności miasta zarówno w skali regionu, jak Europy i świata.

CEL OPERACYJNY 5: Wspieranie rozwoju sektora małej i średniej przedsiębiorczości

Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych działających na rynku lokalnym stanowią małe i średnie przedsiębiorstwa. Są one podstawowymi instytucjami wpływającymi na rozwój gospodarczy, prowadzącymi do skutecznej walki z bezrobociem. W celu wspierania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości wskazana jest pomoc przy tworzeniu nowych miejsc pracy, przy pokrywaniu kosztów bieżącej działalności przedsiębiorcy, udostępnianie bazy lokalowej dla nowych firm, organizowanie szkoleń w zakresie funkcjonowania podmiotów gospodarczych, doradztwo, prowadzenie obsługi finansowo-księgowej, czy też promocja firm. Nie bez znaczenia jest też funkcjonowanie funduszu poręczeń kredytowych. Pewnym kierunkiem działania jest także powołanie inkubatorów przedsiębiorczości, które prowadziłyby działalność w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

CEL OPERACYJNY 6: Wzmacnianie konkurencyjności rynku pracy

Konkurencyjny rynek pracy to zarówno korzystne warunki dla pracodawców, jak i pracowników. Działania w tym kierunku powinny polegać na tworzeniu warunków dla rozwoju inwestycji i powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz zachęcaniu pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy. Z drugiej strony istotna jest dostępność wykwalifikowanej siły roboczej i kadry menedżerskiej, tj. pracowników o wyższym lub specjalistycznym wykształceniu, które mogą być zachętą dla inwestorów zewnętrznych. W tym celu wymagana jest inicjatywa służąca poprawie posiadanych lub uzyskaniu nowych kwalifikacji zawodowych, a także uelastycznieniu systemu kształcenia na wyższych uczelniach. W interesie władz lokalnych jest także wspieranie przedsiębiorczości, co gwarantuje wzrost aktywności społecznej oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

CEL OPERACYJNY 7: Wspieranie instytucji transferu wiedzy i technologii

Jednym z warunków rozwoju gospodarki jest jej innowacyjność, zdolność do modernizacji oraz wdrażania nowych technologii. Przenoszenie wiedzy (know-how), specjalistyczne rozwiązywanie problemów na płaszczyźnie technologii, wykorzystywanie sprawdzonych rozwiązań, nowych idei i pomysłów to istotne elementy przyczyniające się do rozwoju gospodarki i zaspokajania potrzeb społeczeństwa. Konieczne jest nawiązanie współpracy pomiędzy władzami samorządowymi, uczelniami i instytucjami transferu wiedzy i technologii w zakresie

wspólnego przygotowywania, dofinansowania i wdrażania projektów. Istotne jest także zapewnienie odpowiedniej bazy technicznej dla rozwoju sektora wysokich technologii (rozwój Krakowskiego Parku Technologicznego)

CEL OPERACYJNY 8: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta

Potencjał turystyczny Krakowa (znany ośrodek kultury i sztuki, bogate dziedzictwo kulturowe, wysoka ranga środowiska artystycznego) nie jest w pełni wykorzystywany. Do zwiększenia wykorzystania przyczyni się stworzenie odpowiednich warunków materialnych i instytucjonalnych dla rozwoju kultury oraz aktywna promocja miasta (wydarzenia kulturalne, zabytki) na rynkach krajowych i zagranicznych. Atrakcyjność turystyczna miasta zostanie także zwiększona przez zapewnienie odpowiedniej bazy koncertowo-kongresowej i poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej. Postawić należy na dynamiczny rozwój turystyki oraz rozwój sfery związanych z tym usług. Przesłaniem powinno być potraktowanie turystyki jako kategorii ekonomicznej oraz dochodowej dziedziny gospodarki miasta, w którą można i trzeba inwestować.

CEL STRATEGICZNY II:

KRAKÓW EUROPEJSKĄ METROPOLIĄ O WAŻNYCH FUNKCJACH NAUKI, KULTURY I SPORTU

CEL OPERACYJNY 1: Poprawa warunków funkcjonowania krakowskiego ośrodka naukowego

Tradycje krakowskiego ośrodka naukowego, bez wątpienia jednego z najważniejszych w kraju, zobowiązują do działań umacniających i poprawiających jego funkcjonowanie. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez: nowe inwestycje w zakresie budowy, rozbudowy bądź modernizacji uczelni krakowskich, zwiększanie możliwości prowadzenia badań naukowych na szeroką skalę, organizowanie konferencji i sympozjów naukowych (wymiana specjalistycznej wiedzy i doświadczeń). Konieczna jest pełna integracja środowiska naukowego miasta, jak również współpraca i lepsza koordynacja działań na poziomie krajowym i europejskim. Każda inicjatywa międzyuczelnianych programów naukowych i tworzenia nowych struktur badawczych zasługuje na wsparcie władz samorządowych, gdyż wzmacnia pozycję Krakowa jako uznanego ośrodka naukowego. Znaczenie rozwiniętej, dobrze wyposażonej bazy naukowo-badawczej jest oczywiste dla stworzenia konkurencyjnej gospodarki.

CEL OPERACYJNY 2: Wykreowanie sieci współpracy między instytucjami nauki, kultury i gospodarki

Wszystkie te dziedziny są ze sobą wysoko skorelowane. Nauka i kultura powinny przyciągać potencjalnych inwestorów, którzy będą korzystać z badań naukowych prowadzonych na uczelniach oraz wykorzystywać bogatą ofertę kulturalną. Dlatego też uzasadnione jest wykreowanie sieci współpracy pomiędzy tymi instytucjami poprzez wspieranie inicjatyw naukowych przy wykorzystaniu technik marketingowych np. sponsoringu, przekonywanie świata biznesu do outsourcingu w zakresie badań naukowych, odpowiadających potrzebom rynku, z zapewnieniem np. wyłączności do wykorzystania ewentualnych efektów. Współdziałanie instytucji kultury, nauki i gospodarki, jak również stowarzyszeń i organizacji pozarządowych służy lepszemu wykorzystaniu możliwości twórczych, organizacyjnych i finansowych np. stworzeniu centrów nowoczesnej sztuki, wykorzystujących zaawansowane technologie (m.in. obróbka cyfrowa).

CEL OPERACYJNY 3: Zachowanie dziedzictwa kulturowego, w tym rewitalizacja zespołów zabytkowych miasta

Dziedzictwo kulturowe Krakowa stanowi jego najważniejszy atut, zespoły zabytkowe są jego wizerunkiem, nadają mu specyficzny klimat i stanowią znak rozpoznawczy. Realizacja powyższego celu przyczyni się do podniesienia rangi turystycznej miasta jako jednego z ważniejszych ośrodków Europy Środkowej i Wschodniej oraz do wzmocnienia (zakorzenienia) świadomości kulturalnej wśród młodzieży. Konieczna zatem staje się rewaloryzacja i rewitalizacja zespołów zabytkowych miasta, poszczególnych obiektów oraz całego historycznego układu urbanistycznego miasta, uporządkowanie przestrzeni publicznej, jak i promocja miasta jako europejskiej stolicy kultury. Wskazane jest też prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej poprzez wydawnictwa naukowe, popularnonaukowe, turystyczne i albumowe dotyczące historii miasta i regionu oraz jego zabytków.

CEL OPERACYJNY 4: Tworzenie warunków materialnych i instytucjonalnych dla rozwoju kultury

Kraków jest miastem o bogatym życiu kulturalnym, o czym świadczy zarówno ilość teatrów, grup teatralnych, instytucji muzycznych, muzeów, bibliotek, centrów kultury, kin i różnorodnych wydarzeń kulturalnych oraz zespół zabytków miasta należących do najcenniejszych w Europie. Wzmacnianie pozycji Krakowa jako centrum kulturalnego regionu wymaga zwiększenia partycypacji mia-

sta w realizacji projektów artystycznych, wspierania działalności instytucji i placówek kultury, wspierania działalności środowisk twórczych, w tym rekonstrukcji i modernizacji bazy materialnej (lokalowej, transportowej, technicznej) oraz rozbudowy infrastruktury widowiskowo-koncertowej w celu organizowania większej ilości imprez kulturalnych o wysokiej randze. Ważne są ponadto rozwijające się kontakty międzynarodowe, w tym współpraca z miastami partnerskimi. Rola Krakowa w tej współpracy powinna być zwiększona w stopniu odpowiadającym europejskiej randze miasta.

CEL OPERACYJNY 5: Tworzenie warunków dla lokalizacji central i przedstawicielstw organizacji krajowych i międzynarodowych

Istotnym działaniem w tej kwestii jest wprowadzenie wyspecjalizowanych usług o znaczeniu ponadlokalnym, regionalnym i międzynarodowym, obejmujących obsługę biznesu, usługi handlowe, działalność hotelową i gastronomiczną. Dzięki temu nastąpi wzmocnienie kondycji gospodarczej miasta oraz wzrośnie jego pozycja jako ośrodka o nowoczesnym i europejskim wizerunku. Dogodne warunki przestrzenne (oferty lokalowe i gruntowe, dostępność komunikacyjna), gospodarcze (sieć współpracy pomiędzy władzami, instytucjami nauki i biznesu, rozwinięty sektor wysokich technologii, konkurencyjny rynek pracy), a zwłaszcza społeczne (bogata oferta kulturalna, wysoka jakość kształcenia) pozwolą na lokalizowanie się instytucji krajowych i międzynarodowych. Nie bez znaczenia jest również istnienie pozatechnicznej infrastruktury przyjaznego pobytu, zaplecza rekreacyjnego i edukacyjnego dla pracowników firm zagranicznych i ich rodzin (przedszkola i szkoły dla dzieci pracowników zagranicznych, pola golfowe i korty do squasha).

CEL OPERACYJNY 6: Tworzenie warunków dla rozwoju sportu

Społeczna rola sportu jest w Krakowie traktowana jako temat niezwykle istotny w hierarchii problemów ogólnomiejskich. Związane jest to z postrzeganiem sportu nie tylko jako sfery konsumpcji kulturalnej, rozrywkowej czy wypoczynkowej, prowadzącej do rozwoju, kształtowania i utrzymania zdrowia oraz sił biologicznych niezbędnych w osiąganiu określonych celów gospodarczych i społecznych, lecz również jako skutecznego narzędzia promocyjnego Miasta na arenie międzynarodowej.

Miasto pozyskuje partnerów, którzy w sposób profesjonalny wykonują ustawowe zadania w zakresie sportu. Adresatem są przede wszystkim stowarzyszenia kultury fizycznej, związki sportowe i sportowe spółki akcyjne, posiadające przygotowaną, wyspecjalizowaną kadrę szkoleniową, sprawdzone metody tre-

ningu sportowego i naboru, a także bazę obiektów i urządzeń przystosowanych do prowadzenia zajęć.

Działania władz miasta ukierunkowane są także na realizację inwestycji kontynuowanych i bardzo wyważone, rozsądne rozpoczynanie nowych zadań inwestycyjnych w zakresie obiektów sportowych o znaczeniu strategicznym dla Miasta, spełniających wymogi międzynarodowych federacji sportowych (hala wielofunkcyjna, stadiony piłkarskie). Bezpieczne, komfortowe, zapewniające kibicom odpowiedni standard widowiskowości obiekty sportowe wraz z towarzyszącą im infrastrukturą zaplecza (gastronomicznego, komunikacyjnego itp.) wpływają na promocję i akceptację sportu w społeczeństwie i stwarzają okazję, by atrakcyjność sportu dawała szansę na rentowność.

Nowoczesne, właściwie utrzymane i dostosowane do spełniania zadań programowych obiekty sportowe stanowią dla naszego Miasta szansę rozwoju potencjału sportowego. Stworzenie odpowiedniej bazy terenów, urządzeń i obiektów sportowych jest także wyjątkową szansą rozwoju kulturowego i społeczno-gospodarczego Krakowa. Takie działanie bez wątpienia wpływa na podniesienie prestiżu miasta w kraju i stanowi jeden z czynników promocji na arenie międzynarodowej.

CEL STRATEGICZNY III:

KRAKÓW ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

CEL OPERACYJNY 1: Poprawa stanu środowiska

Gospodarczy i społeczny rozwój miasta musi uwzględniać stan i możliwości środowiska naturalnego, czyli służyć zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa poprzez zharmonizowanie działalności gospodarczej z trwałym zachowaniem walorów i zasobów środowiska przyrodniczego oraz czynną jego ochroną. Konieczne jest w tych działaniach konsekwentne ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami, ograniczenie poziomu hałasu, zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, utrzymanie różnorodności przyrodniczej, rekultywacja terenów zdegradowanych.

Ważna jest również edukacja ekologiczna wpływająca na podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

CEL OPERACYJNY 2: Poprawa poczucia bezpieczeństwa publicznego

Dla oceny warunków życia w mieście jednym z decydujących kryteriów jest poczucie bezpieczeństwa - osobistego oraz majątkowego, dotyczącego także bliskich i otoczenia. Stwarzanie stanu, w którym to poczucie jest obecne i znajduje pokrycie w rzeczywistości, to obowiązek władz miejskich ulokowany na płaszczyźnie podstawowej.

Wobec powszechności występowania różnego typu zagrożeń w mieście, niezbędna jest koordynacja działań Policji, Straży Miejskiej i wszystkich instytucji mających wpływ na poziom bezpieczeństwa społecznego. Działania te powinny obejmować podniesienie poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ochronę przeciwpowodziową, ochronę przeciwpożarową. Należy dążyć do opracowania i wdrożenia programu poprawy bezpieczeństwa z segmentami: restrykcyjno-represyjnym, komunikacyjnym, porządkowym, zagrożeń kryzysowych, prewencyjno-wychowawczym, promocyjno-informacyjnym oraz włączenie do jego realizacji wszystkich służb i jednostek z terenu miasta odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Stała i skuteczna realizacja tych zadań będzie obiektywną podstawą do budowania poczucia bezpieczeństwa publicznego, a w tym i osobistego, wśród mieszkańców miasta.

CEL OPERACYJNY 3: Zapewnienie mieszkańcom właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego

Jednym z najistotniejszych zadań władz samorządowych jest właściwe funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia na terenie Miasta Krakowa. Jednym z jego głównych założeń jest poprawa warunków dostępności do świadczeń zdrowotnych i zwiększenie zdolności szybkiego reagowania w stanach kryzysowych ze szczególnym uwzględnieniem nagłych stanów zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców. Wzmocnienia wymaga profilaktyka i promocja zdrowia oraz upowszechnianie zachowań prozdrowotnych poprzez działania edukacyjne, poczynając od najmłodszych grup wiekowych w ramach tzw. medycyny szkolnej. Niebagatelne znaczenie ma ciągłe usprawnianie przepływu informacji medycznej jako strategicznego elementu działań samorządu na rzecz ochrony zdrowia krakowian.

CEL OPERACYJNY 4: Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem

Wyzwaniem władz samorządowych jest troska o zrównoważony rozwój Miasta. Warto jednak zwrócić uwagę, iż znacząca grupa mieszkańców Krakowa

(około 75 500 osób korzystających z pomocy społecznej, co stanowi około 10% mieszkańców Miasta) będzie miała szansę na udział w szansach rozwoju jedynie na skutek interwencji związanych ze wsparciem w rozwiązywaniu ich problemów. Osoby te w związku z brakiem odpowiedniego potencjału własnego, bez wsparcia pozostaną na marginesie społeczności lokalnej Miasta.

W wymiarze polityki społecznej rolą władz samorządowych jest łagodzenie i rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej, w celu zapobiegania wykluczeniu i marginalizacji grup i osób nieporadnych oraz reintegracji ze społecznością grup i osób dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem, a w konsekwencji włączenie w proces rozwoju.

CEL OPERACYJNY 5: Poszerzanie zakresu i dostępności edukacji dla wszystkich grup wieku oraz podnoszenie jej jakości

Podnoszenie jakości edukacji ma na celu zwiększanie efektywności i skuteczności kształcenia. Należy tu zwrócić uwagę na takie elementy, jak wykwalifikowaną kadre, metodykę nauczania (innowacyjne programy zachęcające uczniów do poznawania świata), polepszenie warunków nauki i pracy (sprawny sprzęt komputerowy, wyposażone laboratoria, zmniejszenie liczebności klas itp.), organizowanie wycieczek krajoznawczych, rozwiązywanie problemów związanych z tzw. wiekiem dorastania (stanowisko psychologa szkolnego). Działania te służą poprawie jakości kształcenia i wychowania, tworzeniu i upowszechnianiu nowych form nauki i zarządzania placówkami oświatowymi, a także wyrównywaniu szans w dostępie do rynku pracy. Wspieranie krajowej i międzynarodowej współpracy poprzez wymianę między szkołami, placówkami kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, a także promowanie nauki języków obcych i wzrost świadomości interkulturowej, prowadzi do wzmocnienia europejskiego wymiaru edukacji szkolnej.

CEL OPERACYJNY 6: Zapewnienie mieszkańcom należytego poziomu zaspokajania potrzeb w zakresie sportu i rekreacji oraz rozwój społecznego zrozumienia walorów sportu i rekreacji.

Miasto we współdziałaniu z organami administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego tworzy warunki prawno-organizacyjne i ekonomiczne dla rozwoju kultury fizycznej. Jako jednostka samorządu terytorialnego, Kraków realizuje zadania w zakresie kultury fizycznej jako zadania własne. Miasto – we współdziałaniu z organami administracji rządowej, klubami sportowymi oraz stowarzyszeniami kultury fizycznej i ich związkami – zobowiązane jest do organizowania działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej oraz tworzenia odpowiednich warunków materialno-technicznych dla jej rozwoju. Zadania te realizowane są w szczególności

poprzez popularyzację walorów rekreacji ruchowej, organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych, wspieranie szkolenia kadry instruktorów i kierowanie ich do prowadzenia zajęć rekreacyjnych, tworzenie, utrzymywanie i udostępnianie bazy sportowo-rekreacyjnej, zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się w miejscach wyznaczonych oraz uprawiających sporty wodne.

Wzbogacenie szkolnego procesu dydaktyczno-wychowawczego o wachlarz zajęć twórczych i sportowych jest niezbędnym elementem prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży szkolnej, ich samodzielnego myślenia i twórczej ekspresji. Istotną rolę spełnia tu wspieranie organizacji społecznych i innych pozaszkolnych placówek prowadzących działalność opiekuńczo-wychowawczą i pedagogiczną, zwłaszcza na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych patologią społeczną. Sukces odnieść tu powinny wszelkie działania polegające na wzbudzeniu zainteresowania młodzieży sportem, sztuką (koła plastyczne, teatralne, szkoły tańca). W tym celu należy rozbudować bazę rekreacyjno-sportową (boiska osiedlowe, hale sportowe, ścieżki rowerowe) oraz wzbogacić ofertę zajęć młodzieżowych centrów kultury. Pamiętać należy także o dorosłych mieszkańcach, o stworzeniu dla nich miejsc rekreacji i wypoczynku poprzez zapewnienie warunków do powstania sieci kawiarenek, punktów gastronomicznych, urozmaicenie i upowszechnienie oferty kulturalnej. Niezbędne jest utrzymanie istniejących w mieście terenów zieleni (m. in. parków, zieleńców miejskich, Bulwarów Wiślanych) oraz wskazanie urzędzenia parków na terenach na ten cel przeznaczonych.

CEL OPERACYJNY 7: Rozwój mieszkalnictwa i modernizacja zespołów urbanistycznych

Działania w tym zakresie zmierzają do stymulowania rozwoju nowego budownictwa mieszkaniowego, jak i do poprawy standardów istniejących zasobów mieszkaniowych, powstałych w różnych okresach, ze szczególnym uwzględnieniem osiedli wykonanych „z wielkiej płyty”. Konieczna jest poprawa walorów technicznych, funkcjonalnych, przestrzennych i estetycznych osiedli mieszkaniowych. W osiągnięciu tego pomóc mogą takie instrumenty, jak kontynuowanie polityki remontowej zarówno zasobów własnych, jak i wspierania finansowego wspólnot mieszkaniowych i właścicieli budynków prywatnych. Ważną kwestią pozostaje dostosowanie budynków mieszkalnych dla osób niepełnosprawnych. Dążeniem władz miasta będzie zapewnienie mieszkańcom warunków do swobodnego pozyskiwania mieszkań o standardzie zapewniającym właściwy poziom życia, dzięki rozwojowi społecznego budownictwa mieszkaniowego oraz wspieraniu rozwoju infrastruktury w budownictwie.

CEL OPERACYJNY 8: Wspieranie form i instytucji partycypacji społecznej i obywatelskiej

Partycypacja społeczna oznacza branie współodpowiedzialności za siebie i za konkretnych współmieszkańców miasta, a partycypacja obywatelska współodpowiedzialność za stan i rozwój całej społeczności jako dobra wspólnego. Od dawna znane są zależności pomiędzy umiejętnością samoorganizowania się osób i grup dla realizacji nawet drobnych i konkretnych celów, a ich późniejszą zaradnością i przedsiębiorczością przynoszącą trwały rozwój – także gospodarczy. Stwarzanie warunków dla inicjowania i wspierania różnorodnych form i instytucji sprzyjających partycypacji jest wyznacznikiem długofalowego, strategicznego rozwoju Krakowa – w perspektywie kilkunastu lat. Chodzi o świadomy proces budowania infrastruktury obywatelskiej Miasta, która stałaby się stabilnym oparciem dla organizacji społecznych współdziałających z agendami samorządu w rozwiązywaniu konkretnych problemów, jak i dla tworzenia wspólnot sąsiedzkich, jako miejsca mającego stwarzać poczucie bezpieczeństwa społecznego.

CEL OPERACYJNY 9: Podnoszenie jakości zarządzania zadaniami publicznymi

Władze samorządowe pełnią wobec rozwoju Miasta rolę stymulującą, zarządzają większością podstawowych usług komunalnych, a sprawność administracji jest jednym z podstawowych wskaźników określających zarówno jakość życia mieszkańców, jak i warunki inwestowania. Jakość zarządzania zadaniami publicznymi jest więc bardzo istotnym strategicznie czynnikiem rozwoju, który stwarza całą gamę możliwości – od optymalnego wykorzystywania szans stojących przed Miastem, aż po pogłębianie istniejących zagrożeń. Podnoszenie jakości zarządzania jest stałym procesem obejmującym nie tylko struktury organizacyjne samorządu i system podnoszenia kompetencji jego pracowników, ale także rozwój, jakość i profesjonalizm instytucji pośredniczących pomiędzy wszystkimi środowiskami istotnymi dla rozwoju miasta: biznesowymi, naukowymi, kulturowymi i obywatelskimi. Służyć temu procesowi powinno pogłębianie decentralizacji zadań komunalnych, organizowanie instytucji stale monitorujących sytuację Miasta i jego mieszkańców oraz wdrażanie w życie coraz lepszych narzędzi zarządzania w konkretnych obszarach zadań publicznych.